

A photograph of four children in a lush green field. On the left, a girl in a purple shirt holds a large, empty net. Next to her, a girl in a pink shirt looks down at a magnifying glass she is holding. To her right, a boy in a brown jacket looks towards the camera. On the far right, a boy in a blue striped shirt is partially visible. The background is a dense wall of green foliage.

Københavns Kommune - Børne- og Ungdomsforvaltningens

HANDLEPLAN FOR GRØN FOLKESKOLE

1 En klimafokuseret fremtid

2 En grøn generation

3 Hvem skal drive forandringen?

4 Sigtepunkter, handlingsanvisning og tegn på forandring

5 Næste skridt

Børn og unge er i stand til at skabe forandring

- Nedsæt et grønt råd
- Udpeg en grøn facilitator
- Grøn årsplan for alle fag

Børn og unge er i stand til at handle ressourcebevidst

- Monitorer forbrug
- Reducer skolens forbrug
- Understøt genbrug på skolen
- Vegetarisk skolemad

Børn og unge har viden og tilknytning til naturen

- Udeskole mindst én dag om ugen
- Dyrehold og skolehaver på skolen
- Brug skolegården

Børn og unge er har viden og kompetencer til fremtidens jobs

- Autentiske problemstillinger
- Praktik og valgfag
- Undervisningstimer øremærket klima

Børn og unge er går i en klimabevidst skole i en grøn storby

- Cirkularitet i skolebyggerier
- Lokale læringsrum
- Fossilfri transport
- Partnerskaber i lokalområdet

1. En klima- fokuseret fremtid

København er fantastisk by med dygtige unge, som ønsker, at Danmarks hovedstad også i fremtiden er et enestående sted at vokse op.

Derfor skal vi gøre vores for at begrænse den globale opvarmning, begrænse ressourceforbruget, øge genanvendelsen. Vi har behov for at handle nu, og når vi gør det, bidrager vi også til at bevare vores dejlige by - ikke mindst beskytte København mod den stigende vandstand og risikoen for oversvømmelse. De unge har visioner, vilje og viden til at gøre en forskel for vores by. Dét er jeg stolt over.

Jeg er også stolt over, at vi i en kreds af skoleelever, lærere, politikere, forskere, skoleledere og en række andre aktører med forstand på skole og klima i et samarbejde nu er blevet færdige med en plan for en mere klimabevidst folkeskole. Planen skal være med til at skabe klimabevidste verdensborgere og bygger klimavenlige skoler. Vi politikere har lyttet til de unge, og i fællesskab har vi udarbejdet en handleplan, som på én og samme tid er konkret, realistisk og handlingsorienteret.

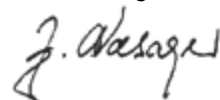
Vores unge bekymrer sig særligt om klimaet, men har ofte en følelse af, at der er mere hensigt og tomme ord end handling og optimisme. Det forsøger vi i fællesskab at gøre op med i handleplanen for Grøn Folkeskole.

Jeg vil i den forbindelse gerne takke alle, der har bidraget til handleplanen for inspirerende og løsningsorienterede drøftelser, som er mundet ud i anbefalingerne her.

En særlig tak skal lyde til de unge - som i særdeleshed har været med til at kvalificere diskussionerne om dagens og morgendagens udfordringer. Nu har vi anbefalingerne. Nu er det tid for at handle - også her i København.

God læselyst.

Med venlig hilsen

Jakob Næsager,
Borgmester og forperson for
taskforcen for grøn folkeskole

2. En grøn generation

Klimaforandringerne er et grundvilkår for alle skolebørn. Det påvirker de omgivelser og det samfund eleverne vokser op i og det stiller nye krav til elever, lærere, forældre, virksomheder og kommune. Klimaforandringerne rejser svære spørgsmål om, hvordan folkeskolen bedst kan være med til at klæde børn og unge på med viden, nysgerrighed og engagement. Målet er at uddanne samfundsborgere, der kan træffe klimabevidste valg og tage aktivt del i den grønne omstilling.

Børne- og Ungdomsudvalget pointerer i "Vores børn - Københavns fremtid" at "Børn og unge skal møde klimaforandringer og den grønne omstilling med selvtillid og handlekompetence." Og "Særligt kompetencer indenfor den grønne omstilling skal opdyrkes og fremelskes gennem hele skolelivet." På opfordring fra Ungerådet KBH har Borgerrepræsentationen og Børne- og Ungdomsudvalget taget initiativ til denne handleplan for en grøn folkeskole i København. Handleplanen skal give skoler i København mulighed for at gå forrest i arbejdet med at danne kommende generationer til at tage del i et demokratisk og bæredygtigt samfund.

Handleplanen er udarbejdet efter anbefalinger fra en taskforce bestående af skoleledere, Københavns Fælles Elevråd, KKFO-ledere, lærere, Ungerådet KBH og elevråd, virksomhedsledere, forskere, ledere fra organisationer, ledere fra uddannelsesområdet og politikere. Taskforcens anbe-

falinger peger på en grøn folkeskole som en skole med mere fordybelse, nysgerrighed og flere egne oplevelser i undervisningen, der i højere grad er bæredygtig og som også efterkommer vores børn og unges ønsker og forventninger til egen skoletid.

“Bæredygtighed er ikke noget vi lærer, men noget vi gør. Skolen er en rollemodel”

Nadia Raphael Rathje, Forsker,
Danmarks Pædagogiske Universitet

Håb og handling

I folkeskolens formålsparagraf er beskrevet, hvordan en del af fundamentet for folkeskolen er at give børn og unge en forståelse for menneskets samspil med naturen. Skolens fundament er også faglighed, trivsel og praksisfaglighed. I handleplanen er forståelsen for samspillet med naturen, faglig udvikling, trivsel og praksisfaglighed hinandens forudsætninger.

Den grønne omstilling er afhængig af en kvalificeret arbejdsstyrke, der allerede fra barnsben har fået viden, inspiration og erfaring med at finde kreative svar på dagens og morgendagens udfordringer.

Mange børn og unge har i dag viden om klimaforandringer, men mangler handlekompetencer. Det kræver en ændring af skolens pædagogik og didaktik og en understøttelse af nye strukturer på skolerne, som styrker muligheden for medindflydelse, tværfaglighed og at kunne arbejde løsningsorienteret med virkelige problemstillinger. Skolens fysiske rammer, byens læringsmiljøer og oplevelser i lokalmiljøet er vigtige for at opnå

handlekompetencer. Det er her, hvor børn og unge skal forstå og opleve sig selv som en del af løsningen på klimakrisen. Viden om affaldssortering skal gå hånd i hånd med muligheden for at sortere sit affald på skolerne, og den plantebaserede mad i skolekøkkenerne skal eleverne selv have mulighed for at dyrke råvarer til.

Ingen ved hvilke kriser, politiske aftaler eller teknologiske revolutioner, det næste årti vil bringe, men sikkert er det, at klimakrisen i tiltagende grad vil sætte sit præg på samfundet. Det bør naturligvis afspejle sig i elevernes skolegang. Derfor har ønsket været at lave en dynamisk handleplan, der løbende kan opdateres med nye ideer og handlinger.

I sidste ende er handleplanens mål at bidrage til udviklingen af engagerede, sunde og motiverede børn og unge, der kan træffe oplyste, klimabevidste valg, kender deres egne handlemuligheder, og som forstår sig selv som en naturlig del af løsningerne i aktuelle og kommende klimaudfordringer.

3. Hvem skal drive forandringen?

For at eleverne i København dannes til at blive klimabevidste og møder fremtiden med handlekompentence, mod og håb, skal alle parter i og omkring folkeskolen bidrage. En grøn folkeskole kræver, at alle tager et ansvar. Dette kan ske ved, at aktører uden for skolen byder ind med ressourcer, personale og aktiviteter, som kan styrke skolens udvikling og elevernes viden om klima og bæredygtighed.

Det kalder på, at politikere og forvaltning skaber rammerne for en grøn folkeskole. Politikerne træffer de overordnede beslutninger, og forvaltningens opgave er at omsætte de politiske beslutninger til handling og vise, hvordan de kan blive virksomme i skolen, fx muligheder for vegetariske måltider, for at bevæge sig ud i naturen, tid til at forberede læringsforløb uden for skolen og besøgssteder, der vækker elever og læreres interesse for natur, klima og miljø.

Skoleledelsen, skolebestyrelsen og det pædagogiske personale tager det lokale ansvar og sikrer,

at klima indtænkes i hverdagen på skolen. De sætter konkrete lokale bæredygtighedsmål for elevernes læring og handler for at nå målene. Fx ved at viden og praksiserfaringer om genbrug og reparation inddrages i undervisningen, og ved at skolen understøtter og rammesætter udeundervisningen, så den bliver en del af alles hverdag. Skolerne kan bruge eget nærområde og egen matrikel i forhold til muligheder for naturoplevelser og læring om ressourcer. Det pædagogiske personale er rollemodeller for eleverne i forhold til klima og bæredygtighed.

Virksomheder, partnerskaber, lokalområdet og forældre understøtter, at børn og unges vaner ændres, og at deres viden om klima øges og kan

ses i sammenhæng med økonomisk og social bæredygtighed. Tilskyndelse til klimabevidste handlinger kan med fordel styrkes og derved understøtte en kulturforandring på skolerne.

Aktørerne i lokalområdet byder sig til for skolerne, fx med mulighed for at undgå madspild, genanvende materialer og sikre en fælles udnyttelse af ressourcer. Det giver eleverne øget mulighed for at genkende klimabevidste vaner og handlinger både i og udenfor skolen. Skole og lokalsamfund er fælles om udnyttelsen og udviklingen af grønne åndehuller i lokalområdet, og lokale virksomheder og institutioner tager ansvar for at tilbyde virkelighedsnære problemstillinger til brug i undervisningsforløb i og udenfor skolen.

Skolen som en del af en grøn storby

Københavns Kommune er langt i arbejdet med klima og bæredygtighed. Alle steder i byen findes ambitiøse initiativer, der sikrer, at Københavns Kommune er en del af den grønne omstilling. Flere målsætninger i blandt andet kommunens Klimaplan, Mad og Måltidsstrategien, Planen for et cirkulært København, Indkøbspolitikken og biodiversitetsstrategien bygger derfor en naturlig bro til handleplanen for en grøn folkeskole.

Arbejdet med klima, miljø og natur er ikke nyt for Københavns folkeskoler. Alle skoler benytter læringstilbud i åben skole, der er krav om miljøledelse på alle kommunale enheder, fra 2023 er der affaldssortering på alle skoler og mange lærere tænker klima og bæredygtighed ind som en naturlig del af deres undervisning.

Derfor er handleplanen for en grøn folkeskole tænkt som en hånd i ryggen og en inspiration til skolerne til at komme i gang eller sætte ekstra fart på arbejdet med at blive en skole, der er en vigtig brik i byens grønne omstilling.

4. Sigtepunkter, handlings- anvisning og tegn på forandring

“Det er motiverende, når vi kan se, at vi mennesker ikke bare lider et afsavn, men vi giver et afkald, fordi vi giver plads til naturen”

SIGTEPUNKT 1

Børn og unge er i stand til at skabe forandring i forhold til klimaudfordringen

Børn og unge i de københavnske folkeskoler oplever at have medindflydelse på beslutningsprocesser og at blive hørt. Børn og unge forstår sig selv som en del af løsningen af klimakrisen. De har i skolen drøftet, er blevet klogere på og har forholdt sig kritisk til de dilemmaer, fremtiden byder på. Børn og unge er handlekompetente og er bevidste om, hvilke klimapåvirkninger deres adfærd og forbrug har og tager læring og drøftelser fra skolen med hjem, så de får konsekvenser for vaner, adfærd og husholdning.

Forslag til handlinger

1. NEDSÆT ET GRØNT RÅD

Skolen kan nedsætte et lokalt grønt råd, hvor skolebestyrelse, ledelse, pædagogisk og teknisk personale samt elever udvikler skolens profil inden for natur, miljø, klima og bæredygtighed. Dette kan også ske indenfor de eksisterende rammer fx gennem elevråd, skolebestyrelse eller MED-organisation. I det grønne råd kan opstilles mål for skolens udvikling og aftales, hvordan aktørerne konkret bidrager til at opfylde målene. Målene revideres løbende. Skolebestyrelsen kan vedtage en læseplan, så eleverne får systematisk viden om klima og bæredygtighed. Det er vigtigt, at der for at indfri skolens mål også skabes andre deltagelsesmuligheder end det grønne råd, så alle elever kan deltage og bidrage. Samtidigt er det vigtigt, at de forskellige mål indarbejdes i skolens øvrige fokusområder og dagsordener, så de ikke opleves som en yderligere opgave. Det grønne råd kan fx tage udgangspunkt i en "helskoletilgang" (whole school approach), hvor der arbejdes med bæredygtighed i forhold til skolens samlede virk e, og hvor alle med tilknytning til skolen bidrager til løsninger for at nå målene, både i driften og i undervisningen.

2. UDPEG EN GRØN FACILITATOR

En facilitator kan være mødeindkalder og sikre dialog og inddragelse, skrive og ajourføre handleplaner og indgå i læringsnetværk med relevante aktører. En eller flere lærere, pædagoger eller andet personale kan i samarbejde med elever vælges til målrettet at facilitere skolens arbejde med den grønne profil. Her kan det være en fordel, at skoleledelsen beskriver rammer og forventninger til dette arbejde og aftaler en fast struktur for samarbejdet mellem facilitatorer og skoleledelse. Facilitatorerne bidrager til at inspirere, omsætte og virkeliggøre de grønne ideer. Facilitatorerne er med til at evaluere og se tegn på, at man nærmer sig de opstillede mål. Facilitatorer kan fx være ildsjæle i skolens pædagogisk læringscenter (PLC), faglige vejledere eller skolens tekniske personale.

"Vi skal på en didaktisk og pædagogisk meningsfuld måde indarbejde klimakrisen og grøn omstilling i og på tværs af alle fag i skolen."

Martin Hauberg- Lund Laugesen, Forsker, Syddansk Universitet

3. GRØN ÅRSPLAN FOR ALLE FAG

Skoleledelserne kan understøtte lærernes mulighed for at udvikle deres faglighed i forhold til bæredygtighed i undervisningen. Det kan ske i forbindelse med årsplanlægning, planlægning af faglige forløb og brug af eksterne besøgssteder. Lærerne, pædagoger m.fl. kan i læringsfællesskaber udvikle praksisnære grønne undervisningsforløb sammen. Årgangsteam og fagteam kan drøfte muligheden for at inddrage klimaudfordringer og løsninger i de faglige og tværfaglige forløb, de planlægger. Klima og bæredygtighed skal ikke kun indtænkes i naturfagsundervisningen, men derimod i alle skolens fag og på alle årgange. I alle faggrupper kan der tilrettelægges aktiviteter i og udenfor skolen, som giver eleverne håb for fremtiden og handlemulighed. Det er afgørende for elevernes udvikling af evnen til at skabe forandringer, at de i undervisningen oplever at arbejde med autentiske problemstillinger, herunder problemstillinger der gør sig gældende i lokalområdet.

Tegn på forandring

De nedenstående tegn kan bruges som inspiration til den enkelte skoles arbejde med at børn og unge bliver i stand til at skabe forandring i forhold til klimaudfordringen.

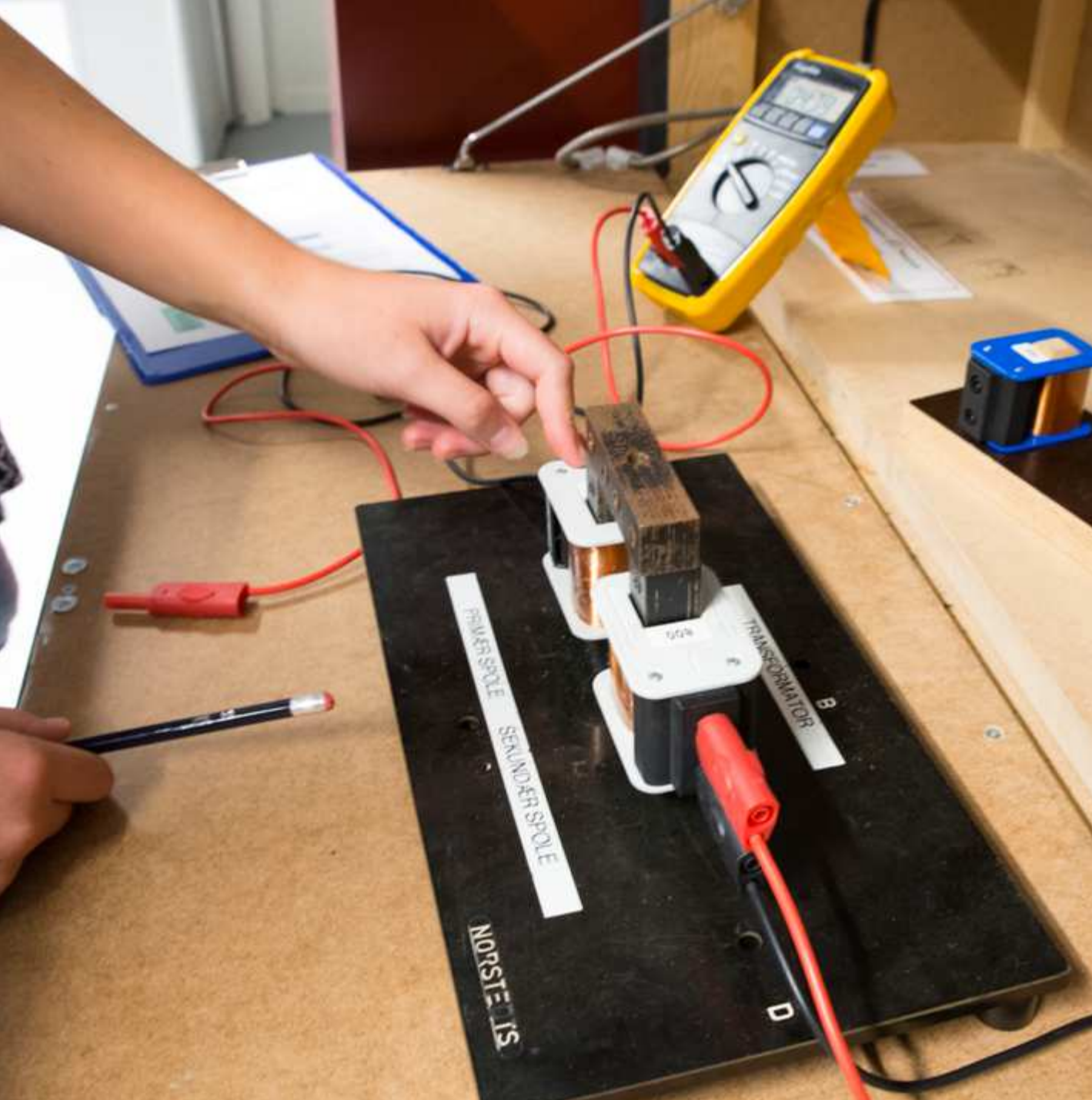
- Eleverne deltager i og har medansvar for aktiviteter, der bidrager til opfyldelsen af skolens lokale handleplan.
- Skolen har et grønt råd og eleverne deltager aktivt i dette råd.
- Succeser indenfor bæredygtighed og klima fejres og er synlige for alle på skolen i forhold til miljøet
- Skolens lokale handleplan indeholder både kort- og langsigtede mål, der giver eleverne forståelse for og handlemuligheder i forhold til klimaudfordringen.
- Handleplanen for en grøn folkeskole er beskrevet i kommunens redegørelse for lærernes arbejdstidsaftale (A20) og kan indgå i den lokale skoleplan.
- Årgangsteam udvikler undervisningsforløb sammen, der fx foregår ude i naturen og giver elever en større bevidsthed om sammenhænge mellem klimaet, miljøet, naturen og mennesker.
- Ledelsen vedtager målsætninger og prioriterer arbejdet med handleplan
- Skolens lokale handleplan er drøftet i skolebestyrelsen, og der er fastsat principper for arbejdet hermed.
- Det er synligt på skolen, hvilke klimamål man aktivt arbejder hen imod.
- Der er samarbejde med lokale virksomheder og institutioner om klimamål.
- Arbejdet med klima og bæredygtighed har skabt nye fællesskaber blandt eleverne.

SIGTEPUNKT 2

Børn og unge er i stand til at handle ressourcebevidst

Børn og unge i de københavnske folkeskoler har en alderssvarende viden om cirkularitet og kan træffe bevidste forbrugsvalg. Børn og unge genbruger, sorterer affald og er bevidste om konsekvenserne af eget forbrug, samt de systemer som kan påvirkes for at nedbringe ressourceforbruget. Gennem fælles måltider og madlavning er børn og unge blevet fortrolige med råvarer, og hvordan forskellige fødevarer påvirker vores klima. De har en forståelse for sammenhænge og proportioner i forhold til ressourcer både lokalt og globalt.

Forslag til handlinger

1. MONITORER FORBRUG

Forbruget på skolen kan synliggøres ved, at skolen har adgang til lettilgængelige data over forbrug af vand og energi. I undervisningen kan lærerne anvende virkelige data fra skolen til faglige forløb. Sammen med eleverne kan der udvikles ideer og handlinger til at reducere forbruget. En enkelt og synlig monitorering kan gøre eleverne mere bevidste om skolens samlede og deres eget individuelle forbrug. Dette kan inspirere til, at eleverne i fællesskab gør en indsats for at handle mere bæredygtigt.

2. REDUCER SKOLENS FORBRUG

Skolens forbrug af el, vand og varme kan reduceres. Rumtemperaturen på skolen kan sænkes og varmekonsumet følges. Der er hjælp at hente hos Københavns Ejendomme og forvaltningen til at spare på energien. Eleverne inddrages i at udvikle ideer til relevante og konkrete energieffektiviserings tiltag.

3. UNDERSTØT GENBRUG PÅ SKOLEN

På skolerne skal affald sorteres systematisk og konsekvent. Elever og personale kan blive undervist i at sortere affald korrekt, og den teknisk ejendomsleder kan gøre det så let som muligt at lykkes med denne sortering. Der bør etableres tydelig skiltning og nudging for at få affaldet rigtigt sorteret. Skoleledelsen drøfter mulighederne for at genbruge materialer med personale og elever for at sikre ejerskab hos alle parter. Her kan et samarbejde med lokale virksomheder også bidrage med overskudsvarer og viden. Værdien af at genbruge, upcycle og muligheden for at reparere ting selv kan indgå i undervisningen i fag, fx valgfag, og i tværfaglige forløb og projekter. På skolen kan der etableres en byttecentral, som evt. kan bestyres af eleverne selv.

4. VEGETARISK SKOLEMAD

Skolen kan arbejde målrettet for, at alle råvarer, der anvendes i skolemaden, i faget madkundskab og maden i KKFO'en er vegetarisk. Eleverne kan lære om forskellige fødevarers klimaaftryk og kan understøttes i at vælge klimabevidst. Skoleledelse

og personale kan lave aftaler med lokale forhandlere om at overtage mad, der ellers vil gå til spilde. Skolehaver, plantekasser og/eller mad fra forældrene kan indgå i madkundskab og give eleverne klimabevidste madvaner og forståelse for vejen fra jord til bord.

“Klimaudfordringerne og -løsningerne skal tænkes ind i skolen som fysisk ramme. Det handler om alt fra mad, energi, bevægelse, økonomi og ressourceforbrug til cirkularitet”

Peder Johansen, Direktør i entreprenørfirmaet Enemærke & Petersen

Tegn på forandring

De nedenstående tegn kan bruges som inspiration til den enkelte skoles arbejde med at børn og unge bliver i stand til at handle ressourcebevidst.

- Skolen har mindsket forbruget af vand, el og varme og den samlede affaldsmængde.
- Elever og personale deltager aktivt i at slukke lys og lukke vinduer.
- Elevernes klimabevidsthed afspejles i deres forbrugsadfærd.
- Genbrugstanken er indarbejdet i fag og skolekultur.
- Eleverne tager ressourcebevidste vaner med hjem.
- Skolemaden er vegetarisk.
- Skolerne har lettilgængelige data om lokalt forbrug.
- Der er løbende mulighed for at bytte ting på skolen.
- Skolen har synlig affaldssortering.
- Der er synlige tegn på skolen om brug af ressourcer.
- Skolen har pædagogiske affaldssorteringsplakater udviklet i samarbejde med elever.
- Data og viden om skolens madspild inddrages i undervisningen.
- Skolen følger kommunens indkøbsaftale og prioriterer at købe bæredygtigt

SIGTEPUNKT 3

Børn og unge har viden om og tilknytning til naturen

Børn og unge i de københavnske folkeskoler har praktiske erfaringer med og viden om vand, dyr, planter og naturens diversitet. De har en bevidsthed om pleje af naturen og nødvendigheden af at handle for at bevare den. Børn og unge har gennem udendørs aktiviteter udviklet fællesskab og følelser, der knytter dem til naturen. Der er tilgængelige grønne åndehuller og læringsrum for børn og unge i lokalområdet- steder som også direkte bruges i undervisningen.

"Flere udeaktiviteter i de grønne områder i de mere faglige timer som dansk og matematik"

Elev i København Kommune,
klimaambassadør

Forslag til handlinger

1. UDESKOLE MINDST ÉN DAG OM UGEN

For at styrke børn og unges tilknytning til naturen kan mindst én af ugens dage indeholde læring og oplevelser udendørs. Skolen kan udarbejde en kanonliste over relevante steder og eksterne læringstilbud, som passer til skolen. Lokale institutioner og kommunale undervisnings- og besøgssteder kan tilbyde målrettede forløb om natur og miljø, ligesom skolen kan bruge byens mange grønne rum. Her kan planlægges bredt, således at københavnske børn får naturoplevelser med både skov, hav og strand i undervisningen.

2. DYREHOLD OG SKOLEHAVER PÅ SKOLEN

Skole, forvaltning og politikere kan prioritere anlæggelse af skolehaver og plads til dyr på skolens matrikel eller i lokalområdet. Dette giver børn og unge mulighed for at lære om cirkularitet, omsorg, diversitet og livets gang. Det kan være i stor skala med skolehaver eller dyr, og det kan være i lille skala med bistader eller plantekasser og højbede

3. BRUG SKOLEGÅRDEN

Skolegårdene kan gøres grønne i samspil med eleverne, hvilket både skolebestyrelse, -ledelse og forvaltningen kan bidrage til. Skolegårde kan indrettes, så de bruges til aktiv udeundervisning og understøtte elevernes muligheder for bevægelse, leg og nysgerrighed.

Tegn på forandring

De nedenstående tegn kan bruges som inspiration til den enkelte skoles arbejde med at børn og unge får viden og tilknytning til naturen.

- Alle eleverne kommer regelmæssigt (ugentligt) ud i naturen lokalt og i Storkøbenhavn.
- Alle elever kan fortælle om erfaringer med at dyrke planter.
- Eleverne udviser glæde og empati ved at se noget gro.
- Eleverne møder dyr og gør sig erfaringer med at passe disse i deres skolehverdag.
- Eleverne går og cykler i højere grad til aktiviteter.
- Skolegårdene anvendes og er lige så levende i undervisningstiden som i frikvarterne.
- Børn og forældre bruger skolens udeområder udenfor skoletiden.
- Eleverne besøger regelmæssigt skov, hav og strand og vild natur.
- Lokalt dyrkede grønsager indgår i madkundskab.
- Eleverne følger årstidernes kendetegn i naturen.
- Alle skoler har tilknytning til dyr, der giver eleverne viden om omsorg, adfærd livscyklus og pleje.

SIGTEPUNKT 4

Børn og unge har viden og kompetencer til fremtidens grønne

Børn og unge i de københavnske folkeskoler har erfaret, at arbejdet med og viden om klimaforandringer, kan være en del af alle skolens fag og indgår i skolens årsplanlægning. Børn og unge har virkelighedsnære erfaringer med energiforsyning og klimaforandringer fra egne undersøgelser, praksisoplevelser, tværfaglige forløb og samarbejder med foreninger og virksomheder. I skolen er der organisatoriske strukturer og kompetencer, der understøtter dette.

“Børnene skal ud i virkeligheden og arbejde med virkelige problemer”

Jacob Simonsen, Direktør,
Amager Ressource Center

Forslag til handlinger

1. AUTENTISKE PROBLEMSTILLINGER

I samarbejde med lokale aktører, uddannelsesinstitutioner og kommunale besøgssteder kan lærerteam være med til at udvikle autentiske problemstillinger og undervisningsmateriale til tværfaglige forløb og projektarbejde med et grønt islæt. Eleverne bør inddrages i at udpege relevante problemstillinger. Lokale virksomheder kan indgå i samarbejde med skolen som besøgssted, opgavestiller, praktiksted og/eller fritidsjobmulighed.

2. PRAKTIK OG VALGFAG

Sammen med uddannelsesvejlederen og uddannelsesambassadøren kan skole og forvaltning sikre forskellige praktiktilbud til eleverne indenfor grøn omstilling. Der kan etableres valgfag for at understøtte elevernes engagement i og forståelse for klimaforandringerne og -omstilling. Her kan studerende indenfor STEM-fagene være medundervisere og lokale virksomheder bidrage med autentiske opgaver, der skal løses. Elever, som er ildsjæle, kan tilbydes at deltage i talentforløb.

3. UNDERVISNINGSTIMER ØREMÆRKET KLIMA

Skoleledelse og MED-udvalg kan aftale, at en vis del af skolens timer øremærkes til klimaundervisning, lige som der på mange skoler øremærkes timer til trivsel og lignede indsatser. Grøn folkeskole indgår i kommunens redegørelse for lærernes arbejdstidsaftale (A20) og kan indgå den lokale skoleplan.

Tegn på forandring

De nedenstående tegn kan bruges som inspiration til den enkelte skoles arbejde med at børn og unge får viden og kompetencer til fremtidens grønne jobs.

- Eleverne er med til at definere klimabevidste lokale, autentiske problemstillinger, der er relevante for deres ønske om at handle.
- Eleverne drøfter grønne uddannelses- og jobmuligheder med UU-vejleder.
- Klima, miljø og natur indgår i årsplaner på alle årgange.
- Eleverne når faglige mål gennem arbejdet med grønne problemstillinger.
- Eleverne kan vælge et eller flere valgfag med fokus på bæredygtighed.
- Klima, miljø og natur indgår i eksamensspørgsmål i alle fag.
- Eleverne udviser handlekompetence i forbindelse med praksisnære forløb.
- Eleverne arbejder med at opstille opnåelige mål og finde bæredygtige og teknologiske løsninger.
- Der er aftalt praktiksteder i lokalområdet.
- Fagene har deres eget grønne islæt.
- Lærerne har viden og kompetencer om den grønne omstilling.
- Eleverne er med til at vise og fejre opnåede mål.

SIGTEPUNKT 5

Børn og unge går i en klimabevidst skole i en grøn storby

Børn og unge i de københavnske folkeskoler bliver undervist i fysiske rammer, der motiverer børn og unge til at være aktive og opfatte sig som en naturlig del af lokalsamfundet i en bæredygtig by. Skolebygningerne er i materialer og drives så der tages hensyn til klima og miljø. Børn og unge har mødt en bred gruppe af rollemodeller i og udenfor skolen og finder det naturligt at være i samspil med det omgivende samfund og i byens virksomheder.

“Det er en dagsorden, som vi alle sammen skal tage meget alvorligt for kommende generations skyld”

Katrine Fylking, Formand for Københavns Lærforening

Forslag til handlinger

1. CIRKULARITET I SKOLEBYGGERIER

I forbindelse med nybyggerier og renovering af skoler og KKFO'er arbejdes der bevidst med indretning til flerfunktionalitet, genbrug af materialer og energibesparelser. Nyt byggeri bør begrænses, og der arbejdes med at balancere hensyn til klimabevidsthed, bæredygtighed, økonomi og funktionalitet.

2. LOKALE LÆRINGSRUM

Skolens ledelse, medarbejdere og forældre kan skabe og indrette læringsrum, som er målrettet grønne undervisningsaktiviteter på skolen og i nærområdet. Disse læringsrum kan inspirere til en mere aktivitetsbaseret undervisning for elever, hvor deres viden og ideer kan omsættes til handling. Lokale virksomheder og uddannelsesinstitutioner kan bidrage til at udvikle bæredygtige byrum i samarbejde med skolerne.

3. FOSSILFRI TRANSPORT

Skolerne kan drøfte og inddrage kommunen i at skabe rammer, som gør det mere attraktivt og sikkert at gå eller cykle til og fra skole, og i at bruge området omkring skolen. Elever og forældre skal være trygge ved at cykle, bruge den offentlige transport eller gå, for at der er oplagte alternativer til bilen. Kommunen kan i samarbejde med lokaludvalg og politikere arbejde på at skabe grønne byrum ved vejstrækninger og parkeringspladser omkring skolen. Skolen og forældrene kan tilrettelægge aktiviteter, der gør det til et naturligt førstevalg for elever og personale at gå og cykle.

4. PARTNERSKABER I LOKALOMRÅDET

Lokaludvalg og kommunen kan samarbejde med skolen om bæredygtige aktiviteter. Et tæt samarbejde med fritidsliv, erhvervsliv og institutioner i lokalområdet skaber mulighed for at give ejerskab og glæde ved at skabe grønne løsninger sammen. Her kan gode ideer og kloge valg fra børn, unge, personale og borgere omsættes til handling for klimaet.

Tegn på forandring

De nedenstående tegn kan bruges som inspiration til den enkelte skoles arbejde med at børn og unge går i en klimabevidst skole i en grøn storby.

- Forvaltningens funktionsprogram for skolebyggerier har fået en klimaopdatering.
- Skolen har grønne læringssteder ude og inde.
- Elever og personale har kendskab til eget lokalområdes grønne muligheder.
- Elevernes indflydelse kan ses i lokalområdet.
- Eleverne besøger og samarbejder med virksomheder lokalt.
- Bygningsmæssige klimatiltag er synlige på skolen.
- Skolens undervisningsrum understøtter de grønne mål og inspirerer til stillingtagen og handling.
- Skolebyggeriet afspejler kommunens klimapolitik.
- Skoler investerer i lokale og bæredygtige løsninger.
- Elever og personale cykler og går mere.
- Elever og lærere samarbejder med lokaludvalg om grønne tiltag.
- Eleverne inddrages i lokale klimatilpasningsløsninger.

5. Næste skridt

I de foregående afsnit er der beskrevet eksempler og forslag til, hvordan skolerne kan arbejde med en lokal handleplan for en grøn folkeskole i København.

Skolens handleplan inddrager de gode erfaringer, skolen allerede har gjort sig ved at lave en lokal kortlægning af muligheder og samarbejdsrelationer. Kortlægningen viser, i hvilket omfang klima-, natur- og miljøsyn indgår i både skolens drift og undervisning og hvilke interne og eksterne aktører, som bidrager og understøtter det grønne arbejde.

Arbejdet med at blive en grøn folkeskole kræver, at der igangsættes et systematisk, målrettet og ambitiøst arbejde. Her skal alle fag og årgange, ansatte og forældre tænkes ind som vigtige kontekster og aktører. Tag udgangspunkt der, hvor det giver mest mening. Det er vigtigt, at både personale, børn og unge får mulighed for at være stolte af og glade for de resultater, de opnår i fællesskab. Skolerne i Københavns Kommune opfordres derfor også til eksplicit at fejre og markere

resultater med at realisere ambitionerne om grøn folkeskole – og til at dele disse på f.eks. skolernes hjemmeside og sociale medier.

Inddrag bredt, så alle kan bidrage og lære, og dermed mindske oplevelsen af at stå alene med ansvaret for den grønne omstilling. Alle folk og fag skal med.

Forslag til hvordan I kommer i gang

- Træf en beslutning i skolebestyrelsen efter dialoger i skolens forskellige fora om, hvordan I konkret vil arbejde med grøn omstilling og klimabevidsthed.
- Kortlæg jeres nuværende arbejde på skolen og undersøg, hvilke samarbejdsrelationer i lokalområdet som kan understøtte arbejdet med grøn omstilling og bæredygtighed både i driften og undervisningen. Udvalg 2-4 konkrete indsatser fra handleplanen og aftal, hvilke tegn på forandring I ønsker at se.
- Udarbejd en tidslinje og beskriv de involveredes roller og ansvar på en konkret og håndgribelig måde.
- Drøft hvordan I kan kommunikere, synliggøre og fejre de mål, skolen når.

Næste skridt for handleplanen

Borgerrepræsentationen besluttede den 20. maj 2021, at der skal laves en handleplan for en grøn folkeskole, og den 11. august besluttede Børne- og Ungdomsudvalget at nedsætte en taskforce til at understøtte arbejdet med handleplanen. Handleplanen er udarbejdet på baggrund af en kommunal kortlægning, workshops og taksforcens input. Børne- og Ungdomsudvalget har vedtaget handleplanen i december 2022.

Handleplanen skal bruges som inspiration til igangsættelse af en grøn udvikling indenfor klima og bæredygtighed på kommunens skoler.

Kommunens handleplan lægger op til, at hver skole lokalt udarbejder egne mål for grønne handlinger, der bygger på de erfaringer, skolen allerede har gjort sig. Det er vigtigt, at skolerne skaber muligheder for brede inddragelsesprocesser. Særligt elevernes stemme er central.

Forvaltningen ønsker at understøtte skolernes arbejde med en lokal grøn handleplan ved fx at facilitere ledelsesmøder, læringsnetværk, skolemøder,

grønne elevrådsevent, skolebestyrelsesmøder, etablere kontakter til besøgssteder, samarbejdspartnere og indsamle viden om grøn pædagogik og dele denne. Indholdet af sporten fra forvalt-

ningen aftales efter dialog i de enkelte områder. Skolerne kan tage det grønne arbejde på skolen ind i skolens udviklingssamtale.

“Vi skal sørge for at alle skolelærere og pædagoger er inkluderende, ikke kun de naturfaglige. Det skal implementeres i alle fag”

Louise Ibsen, Lærer Sluseholmen Skole

Tak til taskforcen for jeres store arrangement og vigtige bidrag til handleplanen.

Taskforcens medlemmer

Anne Skovbro	Direktør	By og Havn
Bo Steen Mikkelsen	Læringskonsulent	Amager Ressource Center
Camilla Saebel	Uddannelsesleder	NEXT
Casper Lossin	Lærer	Øster Farimagsgade Skole
Charlotte Søndergren	Planlægningschef	HOFOR
Christina Frausing Binau	Konsulent	Astra
Corinna Hansen	Skoleleder	Sluseholmen Skole
Daniel Hervik	Direktør	Haver til Maver
Gitte Lohse	Fagdirektør	Børne- og Ungdomsforvaltningen
Hans Henrik Brøns-Poulsen	Administrativ leder	Øster Farimagsgade Skole
Ivan Skyt Holm	Lærer	Damhusengens skole
Jacob Hartvig Simonsen	Direktør	Amager Ressource Center
Jeppe Læssøe	Forsker	Danmarks Pædagogiske Universitet
Katrine Hassenkam	Udvalgsmedlem	Børne- og Ungdomsforvaltningen
Laura Josefia Falk	Gymnasieelev	Ungeråd KBH
Lilli Schandoff	Skoleelev	Københavns Fælles Elevråd
Louise Sjøntoft	HR Direktør	NCC
Mads Joakim Sørensen	Uddannelseskonsulent	Engineer the future
Mads Strarup	Vicerektor	Københavns Åbne Gymnasium
Mads Tudvad	Lærerstuderende	Den Grønne Studenterbevægelse
Magnus Hejgaard Wiik	KKFO-leder	KKFO Christianshavns skole
Marius Plambøck	Skoleelev	Københavns Fælles Elevråd
Martin Laugesen	Forsker	Syddansk Universitet
Martin Hermansen	Uddannelsesleder	Københavns Professionshøjskole
Mette Rose Eriksen	Chefkonsulent	Børne- og Ungdomsforvaltningen, Kapacitet
Mette Kilde	Byggechef	Byggeri København
Mette Qvist	Direktør	Green Building Council Denmark
Nadia Raphael Rathje	Forsker	Danmarks Pædagogiske Universitet
Peder Johansen	Direktør	Enemærke & Petersen
Rasmus Steenberger	Udvalgsmedlem	Børne- og Ungdomsforvaltningen
Rikke Villumsen	Afdelingsleder	Langelinie Skole
Steen Hildebrandt	Forsker	CBS, Aalborg Universitet
Stefan Hermann	Rektor	Københavns Professionshøjskole
Suna Christensen	Forsker	Syddansk Universitet
Synnøve Kjærland	Programchef	CONCITO
Thomas Ziegler Larsen	Daglig leder	Naturcenter Amager Strand
Ulla Jensen	Skoleleder	Utterslev Skole
Villa Hvass Sørensen	Skoleelev	Ungeråd KBH

